

DOLENJSKE NOVICE

.. Dolenjske Novice izhajajo vsak drugi četrtek: ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 16—K, za Ameriko 18—K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Pospeševanje vinskega prometa in naše zadrugištv.

Promet z vinom je v primeri z drugimi državami v naših krajih še na jako priprosti stopnji. Ako želi kak tuj odjemalec nakupiti v naših krajih nekaj vina, romati mora od ene vinske gorice do druge, poiskati vinogradnike, ki še po večini ne stanujejo na mestu, ampak v oddaljenih krajih. V njihovih, tudi nad vse priprostitih vinskih kletah (pravzaprav shrambah) najde v vsakem sodu drugo vino, z drugačnim okusom, mesto večje množine vina enake kvalitete, kakor jo rabi on.

Vsak bo pripoznal, da na ta način ne bomo nikoli dosegli, da se bo od nas izvažalo vino v velikem, ampak, da bomo vedno navezani le na domače kupce, ki so naših primitivnih razmer že vajeni in ki jim ni za trud in izgubo časa.

In vendar je v interesu prometa z vinom, zlasti v interesu njega izvoza neobhodno potrebno, da se te razmere spremenijo. Prišli bodo gotovo slej ali prej časi, ko bo naš vinski pridelek v deželi težko prodati. Cene bodo padale, vinogradnik ne bo prišel več na svoj račun in vinogradništvo bo propadlo, gotovo na veliko gospodarsko škodo naše države.

Treba je torej, da že sedaj zainteresiramo tujega kupca za naš vinski pridelek in da mu nudimo poleg dobrega blaga tudi priliko, da nakupi na enem mestu lahko večjo množino pridelka, kolikor mogoče enake kakovosti.

Da mu te prilike ne more nuditi posameznik, je umevno. Ako pa nudi to priliko vinski trgovec, bo pritiskal na ceno vina pri vinogradniku. Za tak namen je najbolje, da se vinogradniki združijo v vinarske ali kletarske zadruge, ki prevzemajo od svojih članov vinski pridelek, ga zenačijo, šolajo, da je pripraven za prodajo in izvoz in posredujejo ter pospešujejo tako vinsko kupčijo. Ker je pri taki vinski trgovini vsak posredovalec vinogradnik izključen, ostane ves dobiček v roki vinogradnika samega, kar je gotovo edino pravilno in pravično.

Kar zamore dobra vinarska zadruga, videli smo pred in med vojsko pri vinarški zadrugi (kmetijskemu društvu) v Vi-

pavi, ki nam jo je, žal, sedaj odvzel nenasiten Italijan. Ta zadruga je izvažala že na tisoče hektolitrov vina na leto, v vojski je dobavala vino za vojaštvo, ves dobiček, ki bi šel sicer v nikdar polni žep ostudnih verižnikov, ostal je v rokah vinogradnika-trpina, ki v potu svojega obraza z največjim trudom in ogromnimi stroški obdelujejo svojo zemljo, da jej iztisne dragoceno vinsko kapljico.

Že bivša avstrijska vlada je podpirala vsestransko razvoj kmetijskih, torej tudi vinarških zadrug, dobro vedoč, da s tem pomaga vsej državi.

Da bo to storila in morala storiti tudi naša sedanja, lastna, narodna vlada, o tem ni nikakega dvoma, vsaj se bo šlo za vzdrževanje važne kmetijske panoge vinogradništva, ki je v naši državi vitalnega pomena. Vsaj bo naša država pridelovala na 3 do 4 milijone hektolitrov vina v vrednosti najmanj dveh milijonov kron. Kam z vinom, če ga ne bomo izvažali?

Pravilno in potrebno bi bilo, da bi se že sedaj pripravljali na izvoz vina. Vinski odjemalci iz inozemstva (naprimer iz Češke) se že sedaj pri nas oglašajo in vprašujejo, ali in kaj imamo za prodati. In mi? Mi spimo, kakor po navadi, in čakamo na tujo pomoč! Zdaj bi bil pravi čas, da se organiziramo v vinarske zadruge, da iščemo stika s tujino in da jej nudimo vse mogoče ugodnosti pri nakupu vina, da si tako že sedaj zasiguramo zunanje odjemalce.

In kaj vidimo pri nas? Ravno kar so sklenili gospodje, ki po večini niti vinogradniki niso, še manj pa imajo sreča za vinogradnika, da razderejo in razbijejo edino našo organizacijo, ki je nedavno še delovala in koje delovanje je zadnje čase ohromilo le naše nesrečno politično strankarstvo, ki ne izvzema tudi najpotrebnejših gospodarskih organizacij.

Našo deželno vinarsko zadrugo so sklenili razdružiti in pokopati. Niti najmanjšega, tehtnega vzroka ni za to. Zadruga je gmotno dobro fundirana, ima krasen inventar in dobro strokovno vodstvo. Zakaj jo tedaj razbijati?

Vinogradniki, vzdramite se in po- brigajte se vendar za svoje najpotrebnejše stanovske zadeve. Lastna korist vam veli,

da razdružitev deželne vinarske zadruge prepričite.

Pristopajte v obilem številu k tej zadruzi in vdeležite se kar najštevilnejše prihodnjega občnega zbora dne 17. oktobra v dvorani hotela Union v Ljubljani ob pol 11. uri dopoldne, ki ima odločevati o osodi naše prepotrebne deželne vinarske zadruge. — Ustanovljajte in oživite tudi krajevne vinarske zadruge. B. Skalicky.

Otvoritev Trgovske šole v Novem mestu.

Dne 1. oktobra t. l. se je otvorila nova dvorazredna Trgovska šola v Novem mestu. Zjutraj ob 8. uri je opravil katehet nove šole, č. g. Žerjav v kapiteljski cerkvi sveto mašo s klicem sv. duha. Lepo petje je oskrbel iz prijaznosti g. Hladnik s svojimi vrliimi pevskami. Po sv. maši se je odpela srbska himna in Lepa naša domovina.

Zraven učenk in učencev so se vdeležili službe božje: zastopnik okr. glavarstva vladni tajnik g. Ljudevit Klopčič, zastopniki šolskega kuratorija gg. trgovci: načelnik gremija K. Barborič, Jurij Picek, Jos. Kobé, Edm. Kastelic, Alf. Oblak in Jos. Turk, ravnatelj trgovske šole g. dr. Viktor Tiller in strokovni učitelj g. Struna ter zastopnik trgovske in obrtne zbornice knjigar g. U. Horvat.

Ta dan je bil za Novo mesto gotovo velepomemben historičen praznik, ki bi se moral zapisati v novomeško zgodovinsko knjigo z zlatimi črkami, da bi še pozni rodovi čitali, da je bil trgovski stan, ki se je prvi zavedal v svobodni Jugoslaviji nepregledne važnosti Trgovske šole v Novem mestu. Kar pod staro vlado mačhe Avstrije niti misliti ni bilo, je postalo pod sedanjo narodno vlado dejstvo.

Čudimo se pa, da se je vršila otvoritev Trgovske šole tako enostavno priprosto, ki bo vendar za Novo mesto in vso Dolenjsko velikega kulturnega pomena. Med tem, ko se odpirajo drugod vse nove šole z vso mogočo cerkveno, šolsko in ljudsko slovesnostjo ob navzočnosti najrazličnejših duhovskih in svetnih dostojanstvenikov ter zastopnikov deželnih in vladnih uradnikov in občinstva iz vseh stanov, se je zgodila otvoritev Trgovske šole v Novem mestu na skrajno oficijelen in skromen način.

Da bo Trgovska šola dosegla svoj dalekosežen blažen cilj, smemo biti prepričani, ker je vodstvo šole izročeno v spretne roke in v varstvo dobrih in skrbnih učiteljskih moči.

Redni šolski pouk se je pričel dne 2. oktobra. V pripravljalnem razredu je bilo sprejetih 23 učencev in 19 učenk, skupaj 42; v I. letnik 10 učencev in 39 učenk, skupaj 49.

Na Trgovski šoli podučujejo:

Prof. dr. Viktor Tiller, ravnatelj, zemljepisje v I. let. po 3 ure na teden,

prof. dr. Ciril Ažman laščino kot prosti predmet po 4 ure v vsakem razredu, skupaj 8 ur,

prof. dr. Martin Gorjanec srbohrvaščino v I. let. po 3 ure,

prof. Josip Germ pisanje v vsakem razredu po 2 uri, skupaj 4 ure,

prof. Rudolf Južnič, ordinarij v I. l., slovenski jezik v I. let. po 4 ure, nemški jezik v pripravljalnem razredu po 5 ur in stenografijo v I. l. po 2 uri, sk. 11 ur,

prof. Ivan Krajec nemški jezik v I. let. po 3 ure,

sod. svetn. Anton Kuder menično in trgovsko pravo v I. let., v I. tečaju po 3 ure, v II. teč. po 1 uro,

prof. Peter Prosen slovenski jezik v pripravljalnem razredu po 5 ur,

učit. Alojzij Struna, suplentom imenovan z razpisom pover. za uk in bogočastje z dne 31. avg. 1919, št. 4130, računstvo v priprav. razr. 5 ur, računstvo v I. letn., v I. teč. 5 ur, v II. teč. 3 ure, geometrijo v pr. r. po 2 uri, knjigovodstvo v I. let., v I. teč. 2, v II. teč. 4 ure, dopisje v I. letn., I. teč. 2, v II. teč. 4 ure, zemljepisje v priprav. razr. po 3 ure, blagovnanstvo v I. let. po 2 uri, skupaj v I. t. 21, v II. teč. 23 ur.

prof. dr. Milan Šerko, ordinarij v pripravljalnem razr., prirodopisje po 3 ure in prirodoslovje po 5 ur, skupaj 8 ur,

vikar Ivan Žerjav, verouk v pr. r. 2 uri, v I. letniku 1 uro.

Novi šoli želimo najboljši, sadonosni in blagoslovljeni uspeh za razvoj in napredek slovenskega naroda.

Pošljite darove za slepe vojake!

Škrljevo.

Zgodovinski opis. Spisal Ivan Steklasa.

Dobre četrte ure št. Rupertu na zapadu se vzdiguje starodavni grad Škrljevo na obronku gore Ravnika, kjer se spušča strmo v dolino potočiča Businka, ob katerem se je razširila istoimensa vas Škrljevo. Grad stoji na rtu omenjenega obronka ter je od tukaj proti iztoku diven pogled na dolino šentrupersko, a proti severju na vinorodne gorice, dočim je proti zapadu razgled zaprt od gore Ravnika. Do grada vodi zdaj dobra občinska cesta od št. Ruperta in od Vesele Gore.

Z grajske višine so nekaj ponosno zrlí mogočni gospodje škrljevski na svoje podložne. Zdaj se to le še spominja. In kdo so bili gospodarji te graščine? Poskusimo rešiti to vprašanje po zgodovinskih virih. Valvasor, ki je opisal vse gradove na Kranjskem v svojem glasovitem delu, opisuje tudi Škrljevo (XI. 222—224), pa ne veruje, da je stal grad že ob času blažene Heme, češ, da ga ne omenja noben pisatelj razen p. Martina Bauerja, ki pravi,

da je Hema prinesla med drugimi gradovi tudi Škrljevo za doto svojemu možu Viljemu II., grofu Seliškemu. Valvasor je mnenja (XI. 224), da takrat še ni stal grad škrljevski, nego da je bila tamkaj le pristava mokronoškega gradu. Toda drugi zgodovinski viri dokazujejo, da je tukaj stal grad gotovo že za časa blažene Heme. Postavil ga je najbrž že njen praded Svatopolk, kateremu je kralj Arnulf podelil leta 898 okrožje Breže ali krško grofijo z glavnim mestom Seliše na Korškem. Imel pa je tudi še posestva na Malem Štajerju okoli Pilštajna in na Kranjskem Škrljevo. Postavljen pa je bil ta grad na kakšnem poprejšnjem selišču. Sploh je bil ves ta kraj že davno prej naseljen, kar nam dokazujejo prazgodovinska selišča v samem Škrljevem in v celi okolici. Mora se reči, da je kraj škrljevski kar znamenit zbog prazgodovinskih izkopin. A seliški grofi si gotovo tukaj ne bi bili sezidali gradu, da je bil kraj pust in prazen. Brez dvoma spada tedaj ta grad med najstarejše gradove na vsem Dolenjskem, a Valvasorjeva trditev, da so mu

položili temelj Turjaški, je brez vsake podlage. Zval pa se je grad Škrljevo gotovo precej s početka tako, ker je imel ves kraj ime Škrljevo in ker so bili tudi utemeljitelji slovenskega rodu. Nemško ime pa je dobil grad od napačno zapisanega imena kot Chrilona, Chrilowa, Crilovg, Creila, ker je bil pisec dotičnih listin, v katerih se omenja to ime, gotovo tujec ter ni umel zapisati pravilno imena po tedanjem izgovoru. Pri vsem tem pa še ta kriva pisava pokazuje na prvotno slovensko ime, ki je izvedeno iz besed: skril, skrila, skrilast, skrilov. Še bolj pa so pokvarili lepo slovensko ime, ko so začeli pisati Crailau, Greulach.

Najstarejša listina, v kateri se imenuje Škrljevo, je iz leta 1044. Istega leta je namreč blažena Hema podelila novoutemeljenemu samostanu na Krki na Korškem med drugimi posestvi tudi Škrljevo (Chrilona) z nekimi vasmí. (Dr. Fran Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev. III. str. 92). Tako je ostalo to posestvo pri tem samostanu, dokler ni bil le ta odpravljen leta 1070, a premoženje njegovo porabljeno za

novo utemeljeno krško škofijo. (Dr. Fran Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev. III. str. 160—165). Leta 1130 je potrdil kralj Lotar III. nekaj posestev v Savinjski marki krški škofiji, in med temi posestvi se navaja tudi Škrljevo (Chrilowe). (Schumi, Urkunden und Regestenbuch I. str. 85—86). V vseh omenjenih listinah se imenuje le Škrljevo, stoječe v Savinjski marki, kolikor je le ta zasegala na Kranjsko. Iz tega moremo sklepati, da je bilo Škrljevo v tem delu marke Savinjske najvažnejše selišče in grad, kakor v štajerskem delu te marke Celje. Tukaj so prebivali tudi gospodarji Savinjske marke, kadar so prihajali v šentruperski kraj, in med drugimi članovi Seliških grofov tudi blažena Hema. Zanimivo je, da je prišel zadnji potomec nekdanjih Seliških grofov in posestnikov Škrljevega v Savinjski marki Ulrik II. kot patrijarh oglejski (1161—1181) v Škrljevo ter tukaj v tedanji župnijski cerkvi sv. Ruperta l. 1163 izdal na velikem kapiteljskem zborovanju znamenito listino, v kateri se imenuje prvi poznati župnik šentruperski Werand in gradnik

P. n. Novomeščani!

Vedno ste radi zahajali v priljubljeno samostansko našo cerkev, pa v njej prosili in prejeli milosti v vseh zadevah.

Toda tekom časa je postala nekdanja krasna cerkev osirotela reva. Zgubila je svoj zunanji ter notranji kinč. Kar živa potreba je, da jo popravimo.

Zaupaje na božjo pomoč ter blaga srca samostanskih prijateljev, je podpisani začel potrebno popravilo. Prosi torej, ker so proračunjeni stroški za revni samostan preveliki, prosí, vsakega in vse, velikuđušnih milodarov za cerkev.

Blagih dobrotnikov se hočemo spominjati v molitvi in pri altarju, sami pa bodo imeli, ko bodo zopet stopali v prenovljeno cerkev, veselo zavest: **To smo mi naredili!**

Bog bodi obilni plačnik vsem!

Novo mesto, 7. oktobra 1919.

P. Matej Vidmar,
t. č. gvardijan.

Maks Brunner †

Zopet je en novomeški meščanski rod s svojim imenom v možkem steblu zginil iz zgodovinskega pozorišča dolenske metropole. V možkem steblu, ker le to reprezentuje rod in njegovo stalno ime. — Trenotek, v katerem se od živih za vedno poslavlja mož markantne osebnosti, poslednji potomec svojega rodu, je pretresljiv in živo spominja na minuloost najvišjega in najdražjega zaklada, ki ga more imeti vstvarjeno bitje: na minuloost življenja.

Kratek pogled na predzadnjo in zadnjo generacijo Brunnerjeve rodbine uči, da tudi mnogoštevilne družine nimajo zagotovila dolgega obstanka, da tudi njim prej kot se nadjajo lahko zaklenka zvon poslovitve za vedno.

Da so Brunnerjevi imeli v Novem mestu že leta 1792 svojo hišo, je pred kratkim poročal frančiškanski kronist v tem listu pod črto.

Makov stari oče, Peter Brunner, je umrl v soboto 25. majnika l. 1848. Imel je mnogobrojno družino; po vrsti so se mu narodili: Ana, Simon, Ferdinand, Marija, Elizabeta, Klara, Feliks, Kleofa.

Ana je umrla v starosti 20 let dne 7. januarja 1835.

Simon Brunner je bil izučen mojster in sicer izdelovalec glavnikov; a ker je ta obrt vedno bolj pešala, jo je popustil in je postal gostilničar. S svojo izvanredno šaljivostjo in neutrudljivo vstrajnostjo je učinkoval lik privlačljivi magnetovi sili, v kratkih letih se je popel do blagostanja in ime Brunnerjeve gostilne je zaslovelo daleč naokoli. Bodisi priprost človek, bodisi visok gospod, oba sta se čutila tam domača. Vsled mnogobrojnega obiska je Simon Brunner prezidal in povečal svojo gostilno in dokupil še dve hiši: sosedno zraven gostilne in ono pod gostilno; tej slednji

je dal ploščasto streho in s tem gostom na vrtu odprl razgled od Gorjancev do kočevskega Rogu. Dne 14. septembra 1848 se je ob 7. uri zjutraj poročil z Rozo iz ugledne hiše Mayrjove; Simon Brunner je imel tisti dan 26 let, 7 mesecev in 7 dni. V najlepši dobi 47 let je legel Simon v grob, zapustivši edinega, bolehnega sina Maksa. Kot petletni fantek se je vdeležil pisec teh vrstic pogreba svojega strica in krstnega botra s svečo v roki in se dobro spominja, da se je ob pogrebu ljudi kar trlo in mnogo jokalo.

Ferdinand Brunner je vstopil po dokončani novomeški gimnaziji v frančiškanski red in tam dobil redovno ime P. Julij. Hkrati z njim je vstopil Ribničan P. Celzij Novak in 10 dni pozneje Višnjegorec P. Hugo Novljan in Tuhinčan P. Ladislav Hrovat. Pred kratkim je zgodovinar novomeškega samostana narisal delovanje P. Julija; omenjeno bodi le še to, da je bil P. Julij izvrsten gospodar, ki je pazinski samostan, kateremu je vsled slabih letin tužne Istre večkrat pretel deficit, v gmotnem oziru obvaroval vsake poškodbe. V tem oziru sta si bila brata Simon in Ferdinand enaka: oba vzorna gospodarja.

Marija omožena Debevec je živela v Trstu.

Elizabeta je bila omožena v Lodi pri Milanu na Laškem in imela veliko družino.

Klara se je poročila s hišnim posestnikom in čevljarjem mojstrom Leopoldom Picigas na Breču št. 19; imela je 6 otrok: 3 deklice in 3 dečke; razun poslednjega dečka so vsi ostali otroci kmalu po rojstvu umrli. V starosti 68 let je umrla Klara leta 1900 v Gorici.

Feliks je umrl pol leta star.

Kleofa je umrla v starosti 10 let, osem dni pred svojim očetom.

Priimek Brunner je podedoval po svojih prednikih edino le Maks, ki se je pred 30 leti poročil z gospodično Frančiško, hčerko davkarja Kovačiča. Njih edina hčerka je poročena z dr. Frančiškom Ivanetičem.

Maks Brunner, že izza mladih let bolehen, je vodil gostilno le nekoliko let a jo je potem opustil, ker je bil prepričan, da nočni mir in čist, svež zrak njegovemu rahlemu zdravju najbolje prija.

Tiho in mirno je bilo Maksovo življenje; njegov največji ponos je bil, da je meščan. Vse svoje življenje je preživel v svojem rojstnem mestu; tudi v mlajših letih je zelo malo popotoval; mejá slovenskih dežel sploh nikdar prekoračil ni. Zanimal se je edino le za dogodke rojstnega kraja in tu živečih oseb. Pred leti je pisal v Dol. Novice spomine starega meščana; tudi vzor pridnega posla, 98 letne uboge Majzeljeve Jere, je popisal v tem listu leta 1895.

Naduho in kašelj je voljno prenašal; več nego leto dni je trpel po noči hude muke in si želel dočakati belega dne, da

pohiti v cerkev, tolažbe in novega krepčila si tam iskat. Milosrčnost do revežev in molitev sta mu sladili njegove dneve; do brote je delil na tihem, da levica ni vedela za blagodare desnice.

Vsakemu izmed treh zadnjih možkih Brunnerjev: Simonu, P. Juliju in Maksu velja grobni napis: Non omnis morior.

Obrtno društvo za Novo mesto in okolico

je poslalo pretekle dni sledeče resolucije na Ministrstvo za notranje zadeve v Beogradu in na Odsek za prehrano deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani:

P. n. Ministrstvo za notranje zadeve v Beogradu. Zbrani obrtniki člani Obrtnega društva za Novo mesto in okolico v Sloveniji na IV. mesečnem sestanku v Novem mestu, dne 31. avgusta 1919, sklenejo sledečo resolucijo: Opazuje se vidno, kako razburjenje in nevolja se pooblašča ljudstva, ker se isto čuti povsem brezpravno, ker se vlada v smislu absolutizma po celi državi SHS. V narodnem predstavništvu potrebujemo v preizkušnji zrelih mož, katerim je pred vsem na skrbi blagostanje troimenskega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, da istemu izposlujejo vse pravice in svoboščine, ki so primerne za svobodni razvoj državljanov. Čez 80% produktivnih stanov ni sedaj zastopanih v narodni skupščini tako, kakor gre njih številu. Pokrajinski odbori posameznih dežel so sestavljeni v enakem smislu, kljub temu pa se jim ne da prilike, da bi povzdignili svoj glas za blagostanje naroda. Prava zmeda pa vlada po občinah, kjer pašujejo županstva po svoji lastni volji, ne oziraje se na nezadovoljnost občanov, kateri se vsled tega čutijo popolnoma brezpravni. — Da se uredi notranji red države na solidni, zdravi gospodarski podlagi, zahtevamo:

1. Da se zakonitim potom vpelje splošna, tajna, indirektna volilna pravica za vse občine v najkrajšem času in razpišejo volitve.

2. Zahtevamo, da se skličejo v zasedanje pokrajinski zbori, v katerih naj se sklenejo potrebni nasveti, kako bi bilo možno našo državo postaviti na zdrav gospodarski temelj in da se rešijo zadeve notranjih zmed.

3. Da se vzakoni volilni red po splošni, tajni, direktni volilni pravici z uporabo proporca za konstituanto, v katero naj pridejo po svobodni volji ljudstva njih pravi zastopniki in to v najkrajšem času.

Ako se vse to v kratkem uveljavi, se s tem pomiri razburjenje ljudskih mas, s tem se ohrani ugled države tudi na zunaj, kar bo koristno za nadaljni razvoj njej sami.

P. n. Odsek za prehrano deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani. Zbrani obrtniki, člani Obrtnega društva za Novo

mesto in okolico, na IV. mesečnem shodu dne 31. avgusta 1919 v Novem mestu, sklenejo sledeče resolucije:

1. Zahtevamo, da deželna vlada prepove vsak izvoz življenjskih potrebščin, ki služijo domačim potrebam, in to toliko časa, dokler niso zadostno iste pokrite. S tem se prepreči vedno naraščajoča draginja, katere ne morejo poštenei obrtniki in delavci zmagovati, ako se ne pečajo z oderuštvo in veriženjem.

2. Za mesec julij, avgust nismo prejeli sladkorja na izkaznice in tudi za september še ni nič določeno, kdaj istega dobimo, med tem, ko ga imajo verižniki na razpolago po 20 do 35 k za kilogram, a po tej ceni nam ga ni mogoče plačevati, tem manj, ker nas vzgoja otrok stane tako veliko, da moramo sami sebi najpotrebnejše pritrgovati. Odsek za prehrano naj vpoštevata, da smo obrtniki obdarjeni z obilnimi družinami in za otroke obrtnega stanu se najmanj stori.

3. Amerikanske pomožne akcije naši otroci niso bili popolnoma nič deležni, med tem, ko so bili v Ljubljani in okolici iste deležni celo nekateri odrasli, a pri nas niti najubožnejši otroci ne, takozvane sirote brez starišev! Vprašamo, kdo je kriv take površne razdelitve?

4. Zahtevamo, da odsek za prehrano nakaže potrebno množino sladkorja za preteklo dobo in za bodoči čas. Porazdelitev sladkorja naj se poveri popolnoma zanesljivim osebam, da se ne bodo zopet dogajale nepravilnosti in veriženje s preostankom. — Zelo bi bilo društvo hvaležno Odseku za prehrano, da bi se društvu naznanila cena sladkorja in kvantiteta, ki je odložena za Novo mesto, da zamore društvo nadzorovati pravilno razdelitev, da ne bo nikdo prikrajšan na škodo drugega.

Dopisi.

Iz Novega mesta. — 30. letnico mašništva je obhajal 29. septembra t. l. v frančiškanski cerkvi v Novem mestu kapucin iz Škofje Loke, preč. g. P. Metod Mišič, rojen 25. maja 1867. leta v Novem mestu. Njegov oče je bil meščan in dober godec na klarinet ter je umrl l. 1893. Redka slovesnost se je vršila brez zunanjega bliščaja, mirno in vzpodbudno ter prav primerno ponižnemu, a mnogozaslužnemu služabniku sv. Frančiška. Slavnost povzdignil je njegov nenavađen ministrant, ki je v svečani salonski opravi stregel slavljencu pri sv. opravi. Bil je to novomeščan in lekarnar g. Bergmann, sošolec in prijatelj g. P. Mišiča. Od 1. razreda ljudske šole do 4. gimnazije sta vedno skupaj sedela v šoli. Potem jih je ločila usoda in poslala širom sveta za svojim poklicem in po toliko letih se zopet srečna snideta pri altarju Gospodovem, kot izkušena moža in gospoda. Navzoči so bili vidno ginjeni nad tem zvestim prijateljem.

Škrlejskega gradu Mejnard. (Obsežneje o tem v zgodovini župnije Šent Rupert str. 35—36, ter v Časopisu za zgodovino in narodopisje l. 1915, str. 37. Izvirnik omenjene listine se nahaja v državnem arhivu na Dunaju; fotografični snimek njen v naravni veličini pa v šentrupeškem župnijskem arhivu). Kako važen je bil ta škrlejski grad, in da so posestniki njegovi bili zaščitniki tamošnje župnije, se vidi iz tega, da se je župnija zvala vse do leta 1354 župnija sv. Ruperta v Škrljevem ali celo samo župnija Škrljevo (plebes Creila). (Listina iz leta 1288 v Austriaco Friulana von J. von Zahn. Wien 1877, str. 19—21).

Posestvo Škrljevo pa je moralo biti prav obsežno, ker je koroški vojvoda Bernhard, ki si je prisvajal Kranjsko kot Sponheimovec, podelil med drugimi posestvi leta 1224 cisterciškemu samostanu v Kostanjevici petdeset gruntov z desetino v Škrljevem. (Schumi Urkunden und Regestenbuch II. str. 125—128). Ko je glasoviti Jan Vitovec, vojskovodja Celjskih, leta 1439 premagal nedaleč Mokronoga čete krškega škofa kot privrženca vojvode

Friderika, se je polastil tudi Škrljevega. Po sklenjenem miru je dobil zopet krški škof Mokronog v svojo last, Škrljevo pa so si bržkone že takrat prisvojili Turjaški, ki so imeli ob tem času tudi že Rakovnik v svoji posesti. (Zgodovina župnije Šent Rupert str. 50). Valvasor (XI. 224) misli, kakor smo že omenili, da so grad sezidali Turjaški, toda po dosedanjih zgodovinskih dokazih to ni resnično, pač pa je mogoče, da so ob tem času, ko je prešlo Škrljevo v njihovo last, grad povečali in dozidali. Sploh so Turjaški po izmretju Celjskih (leta 1456) najmočnejši vlastelini v šentrupeškem kraju ter so imeli svoja posestva tudi v samem Šent Rupertu. Leta 1502 je bil posestnik Škrljevega Andrej Turjaški, ki je imel za nadglednika nekega Martina. Navaja se kot priča na nekem založnem pismu, izdanem v Št. Rupertu 24. aprila 1502 tedanjemu šentrupeškemu župniku, sicer novomeškemu kanoniku, Fabijanu Parolu. (Listina v novomeškem kapit. arhivu fasc. VII. Nr. 10. Prepis v moji zbirki). Andreja, vlastelina v Škrljevem, so nasledili sinovi Sebastijan,

Žiga in Adam, ki so dali leta 1530 domec v Št. Rupertu v najem Primožu Stupniku, kapelanu na Trebelnem. (Listina v novomeškem kap. arhivu fasc. III. Nro 24. Prepis v moji zbirki). Kako dolgo pa so ostali Turjaški gospodarji v Škrljevem, se ne da natančno določiti. Leta 1568 je posedoval Škrljevo že Andrej pl. Bernek (Wernegg), lastnik Pogonika, ki je imel za soprogo Polikseno Gal. Berneki so bili protestanti ter so imeli s seboj tudi protestantsko družino, med katero je spadal bržkone tudi Tomaž Pipacher, krojač v Škrljevem. (Zgodovina župnije Šent Rupert str. 78). Od Berneka sta kupila grad Škrljevo Rudolf Barbo Waksensteinski in soproga mu Ana, rojena Uhernik, a sta ga zopet leta 1611 prodala Ivanu Russensteinu Hmelniškemu. Le-ta pa ni imel posestva niti dve leti. Od njega je kupil namreč graščico leta 1613 Martin Kajzelj (Mörth Khaysel), meščan in trgovec iz Višnjegore. (Supplemente zu der Freiherrn von Valvasor Topographie von Krain von Breckerfeld. Rokopisna knjiga v deželni muzeju pod Greulach). Potomci tega

Kajzelja so bili nvršeni leta 1634 med deželne stanovce, a leta 1668 so dobili baronat. Sicer navaja Ljudevit Schiwizhofen v svojem delu (Der Adel in den Matriken des Herzogtums Krain str. 176) že Marka Kajzelja, ki je umrl v Ljubljani leta 1650, kot barona. Mogoče, da so imeli Kajzelji diplomu baronata že prej, a da je bil priznan od deželnih stanov šele leta 1668. Rodovina je bila vrlo premožna ter so njeni člani imeli v posesti razen Škrljevega tudi še Mokronog. Wagensperg, Lichtenberg, Ostrež, Črni Potok, Rako in Radoljico pri Bučki. Vsa ta imanja pa niso ostala dolgo v njihovi posesti. Wagensperg, Lichtenberg in Črni Potok je kupil od Franca Alberta Kajzelja baron Ivan Vajkard Valvasor že l. 1672. (Valvasor XI, 338, 517, 622). Ostrež je zapustil Ivan Jurij Kajzelj svoji vdovi Mariji Sidoniji rojeni Gall, ob času Valvasorjevem (Valvasor, XI, 279). Rako in Radoljico je imel še ob času Valvasorjevem Rudolf Kajzelj (Valvasor, XI, 20).

(Dalje sledi.)

stvom. G. Bergmann je pripravil slavljenču prijateljsko kosilo, kar naj bo tukaj pohvalno omenjeno.

Našemu preč. gosp. rojaku-jubilantu čestitamo od srca. Vsemogočni naj ga ohrani še toliko let, da bi zamogel obhajati čil in zdrav tudi svojo zlato, demantno in železno sv. mašo v Novem mestu.

Iz Podgrada. Pri nas smo imeli od 14. do 17. septembra veliko duhovnega veselja: preč. g. dekan dr. Fr. Knavs so vodili za našo župnijo tridnevne duhovne vaje. Izborni govori, trije na dan, skupni in stanovski, so nam vsegli globoko v srce. Kak vspeh je bil, pove jasno to, da je bilo v teh dneh 800 sv. obhajil. Naš preč. g. župnik nam po sv. birmi niso mogli boljšega dati, kakor mali misijon, da smo se prenovili in utrdili. Preč. g. misijonarju bodi Bog plačnik!

Iz Semiča. (Dekanijski shod dekliških Marijinih družb in dekliški tabor na Krvavškem vrhu v Belikrajini.) V nedeljo, dne 28. septembra so belokranjske dekliške Marijine družbe priredile na Krvavškem vrhu v semiški župnji krasno uspel shod za družbe cele dekanije. Vdeležile so se ga s sedmimi duhovniki družbe iz Metlike, Radovice, Suhorja, Podzemlja, Črnomlja, Dragatuša in Semiča — vse z zastavami. Vdeleženk je bilo gotovo nad eden tisoč. Bil je nad vse navdušujoč pogled, ko so se družbe ob postavljenem slavoloku pozdravile in stopale v dolgem sprevodu skozi vas v lično, lepo okrašeno cerkev, ki je skoro vsem vdeleženkam dala dovolj prostora. Pri slovesnem dopoldanskem cerkvenem opravilu so se družbenice navdušile za svoj vzvišen poklic, da hočejo versko poživiti lepo Belokrajino, ki tudi vsled vojske versko precej trpi. Pri slovesni sv. maši je ubrano prepeval pevski zbor družbe iz Podzemlja. Po kratkem oddihu smo ob pol 1. uri peli litanije Matere božje, nakar se je razvil pod spretnim vodstvom g. dekana izven cerkve na nalašč za to pripravljenem prostoru veličasten dekliški tabor. Nastopilo je osem deklet, zastopnic posameznih družb, ki so v pozdravih in celih nagovorih podžgale ogenj ljubezni in gorečnosti za Marijo. Po navdušenih besedah g. dekana, ki nas je vzpodbujal za širjenje resnice glede zakona in vzgoje, za gojitev pravega veselja in ljubezni po dobrodelnih organizacijah, smo sklenile, da se hočemo na enake sestanke shajati vsako leto. K splošno izbornemu razpoloženju je mnogo pripomoglo tudi krasno vreme in fantje godbenega odseka semiškega izobraževalnega društva, ki so za svoje lepe komade želi splošno priznanje. Vesele in polne navdušenja smo se po končani slovesnosti razšle na novo delo.

Iz Semiča. Naši dijaki so priredili v letošnjih počitnicah lepo uspelo prireditve v prid domu izobraževalnega društva: Finžgarjevo „Vse naše“ in „Kovačev študent“ s spremljevanjem klavirja.

Domače in tuje novice.

Na državni realni gimnaziji v Novem mestu se je pričelo novo šolsko leto s slovesno službo božjo v četrtek, 25. septembra. Vpisalo se je v I. a-razred 32 rednih učencev in 6 učenk, v I. b-razredu 33 + 5, v II. razredu 49 + 4, v III. razr. 28 + 11, v IV. razredu 22 + 2, v V. razr. 16 + 2, v VI. razredu 18, v VII. razredu 16, v VIII. razredu 14 + 1; vseh skupaj 228 rednih učencev, 31 učenk hospitantk, 1 izredna učenka in 1 privatist. Tako je doseženo zopet število, kakor ga je imel zavod povprečno v zadnjem predvojnem desetletju. Zlasti število učenk se je dvignilo. Te se bodo izpraševale poslej med šolskim letom kakor redni učenci in jim ne bo treba delati posebnih polletnih izpitov. Namesto grščine se poučuje v III. razr. francoščina kot obvezni predmet. Francoščina kot prost predmet se poučuje za učence od IV.—VIII. razreda. — Na zavodu je poleg ravnatelja zaposlenih 13 profesorjev in 1 učitelj za petje.

Šematizem za leto 1920. V smislu določil „Škof. lista“ šteč. 9, str. 83, naj sestavijo župni uradi novomeške dekanije popolno besedilo teksta za šematizem in ga kmalu pošljejo na dekanjski urad.

Uradne ure. Mestni župni urad v Novem mestu naznanja, da so med šolskim letom zaradi šole uradne ure: Ponedeljek, torek in petek popoldne od 14. do 15. ure (2.—3.). Sreda, četrtek in sobota pa dopoldne od 11. do 12. ure.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu septembru 1919 je 206 strank vložilo 309.059 kron 54 v; 255 strank vzdignilo 280.119 kron 39 v; torej več vložilo 28.940 K 45 v; dvema strankama se je izplačalo hipotečnih posojil 2000 K; stanje vlog 8.621.511 K 34 v; denarni promet 1.142.989 kron 9 v; vseh strank bilo je 684.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, reg. zadruga z neomejeno zavezo, je imela meseca septembra 1919 denarnega prometa 260.447 kron 84 v. Vložilo je 78 strank 90.812 kron 46 v, a dvignilo 126 strank 78.431 kron 66 v. Posojil je bilo sedmim strankam izplačanih 49.000 kron.

Poroka. Dne 4. t. m. se je v Ljubljani poročil g. Franc Bernard, dimnikarski mojster in hišni posestnik v Novem mestu, z gđno Marijo Godina. Bilo srečno!

Poroka. G. Anton Kušljan, posestnik v Kandiji, se je poročil dne 6. oktobra t. l. z g. Marijo Zupančičevo iz ugledne posestnikove, gostilničarjeve in trgovčeve rodbine iz Dola pri Ljubljani. Poroka se je višila pri M. P. na Brezjah. Naj spremlja novoporočenca božji blagoslov!

Umrli je v Novem mestu 26. septembra t. l. ob 4. uri zjutraj, po dolgotrajni bolezni, v starosti 65. let, g. Maks Brunner, posestnik in 30 letni občinski svetovalec. Rajni je bil občespoštovan in vsestransko priljubljen meščan pri visokih in nizkih. Njegovo milosrčnost in njegovo dobrotljivo in usmiljeno srce so poznali reveži in vbožci daleč na okrog; prav težko ga bodo pogrešali. Pogreb je bil 27. septembra ob 5. uri popoldne ob častni udeležbi spremljevalcev iz vseh stanov. Blagopokojnemu naj sveti večna luč. Velečislani rodbini Brunner-dr. Ivanetičevi naše odkritosrčno sožalje.

Umrli je v Toplicah pri Šmarjeti dne 8. oktobra gospodična Minka Perko, doma iz Škofje Loke. Pokojna je izvanredno zvesto služila skozi 13 let pri rodbini g. dvornega svetnika Fr. pl. Garzarolli v Novem mestu, ki bo pridno uslužbenko prav težko pogrešala. Pokopana je na pokopališču v Šmarjeti. Priporoča se vzorna pokojna služkinja vsem, ki so poznali blago dušico, v prijazen spomin in molitev.

Dr. Lovro Pogačnik, posestnik, dež. svetnik, državni poslanec itd. je umrl v Ljubljani v nedeljo 5. oktobra, star 40 let. Veličasten pogreb je bil v sredo ob 4. uri popoldne na pokopališču k sv. Križu. Bodi ohranjen branitelju ljudskih pravic med vsem slovenskim narodom trajen spomin!

Na gimnazijskem poslopu so odstranili dvojezični napis iz avstrijske dobe in ga nadomestili z novim „Kr. državna realna gimnazija“. Izginil je tudi stari dvoglavi orel iznad glavnih vrat. Naj bo novi zavod, ki je tako pomemben ne samo za naše mesto, ampak tudi za celo Dolenjsko, tudi v novi dobi svojega obstanka odlično vzgajališče naše srednješolske mladine!

Naznanilo. Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani je določilo za okrožno in okrajno sodišče v Novem mestu ter za okrajna sodišča v Kočevju, Kostanjevici, Metliki, Mokronogu, Trebnjem, Žužemberku, Ribnici, Vel. Laščah in Višnji gori za čas od 15. oktobra 1919 do 15. aprila 1920 uradne ure ob delavnikih od 8. do 12., ter od 13. do 15. ure. To se daje v splošno vednost.

Kriza pri Vinarski zadrugi. Sedanje načelstvo hoče na vsak način zadrugo razdreti. Zato je klicalo na petek dne 17. oktobra t. l. drug izredni občni zbor v Ljubljani, ki ima končnoveljavno skle-

pati o njeni razdružitvi in sicer pri vsakem številu zadržnikov. Prvi izredni občni zbor ni bil sklepčen, ker niso zanj izvedli ne zadržniki, ne nadzorstvo. Ker ima zadruga lepo premoženje in je danes edina zadržna osnova v deželi, ki je poklicana varovati interese naše vinske kupčije in vplivati s tem tudi na prihodnji položaj našega vinogradništva, pozivljamo vse naše člane, da se tega izrednega občnega zbora za gotovo udeležbo dne 17. oktobra in da nastopijo vsi proti razdružitvi in proti likvidaciji. Zavrniti moramo vse samovoljne poskuse sedanjih članov načelstva, ki hočejo iz ozirov na lastne koristi zadržno razbiti in spraviti ob življenje. Zadržna naj ostane, načelstvo naj odstopi! Zborovanje se bo vršilo imenovanega dne v dvorani hotela Union v Ljubljani in prične ob pol 11. uri dopoldne.

Vinogradniki, vstrajajte! Pri sedanjem izredno toplem in lepem jesenskem vremenu grozdje lepo zori in upati je, da bode tekom štirinajstih dni zadostno dozorelo. Treba je le vstrajati in se ne prenagli s prezgodnjo trgatvijo. Kakor hitro prične tu pa tam kak grozd malo gniti ali pa kje kaka jagoda poč, potrga mnog nerazsoden vinogradnik vse, tudi še trdo in nezrelo grozdje in ne pomisli, da z nekaj škafi nezrelega grozda pokvari ves svoj vinski pridelek. To ni prav! Gnilo in razpokano grozdje kaže vsekako pobrati, hitro izprešati in mošt napolniti v zažveplan sod. Tudi zdravo, zrelo grozdje, nekaterih zgodnjih belih vrst bo znabiti v kratkem toliko zrelo, da ga lahko potrgamo. Tako grozdje odpecljajmo, pustimo ga 1 ali 2 dni v kadi kipeti, pri tem pa pridno mešajmo. Nato grozdje iztisnemo in mošt spravimo v sod, kjer mu lahko dodemo nekaj (kaka 2 kg na 100 l) v mošt raztopljenega sladkorja. Kjer najdemo nezrel ali le premalo zrel grozd, pustimo ga na trti, da dozori. Vsaki dan prihaja sladkor v njega, vsaki dan postaja grozd bolj sočen, zato bodite pametni, previdni in vstrajajte! Letos bo kakovost vina zelo različna in po tej se bo ravnala tudi cena! B. Skalicky.

Žalostne razmere. Obrtnik nam poroča, da je v neki novomeški gostilni zmanjkalo ob birmi 22 pitnih kupic (kozarcev). V isti gostilni je prenočevalec odnesel posteljno odejo in rjuho. So nekateri gostje, kojim vse prav pride: noži, vilice in celo krožniki. Ali ni to brezvestnost? Se ne pomisli, da gostilničar mora pomanjkljivo nadomestiti z dragim odkupom. Če je vino drago, ni tega kriv gostilničar, ampak sedanje razmere. Gostilničarju ostane v najboljšem „slučaju“ pri pičici 20%. Pri sedanjih nakupni ceni 10 K za liter; ako ga gostilničar toči po 12 K, mu niti ne ostane 10%. Poleg tega mora vzdrževati inventar, luč, pomožno osebje, stanovanje, kurjavo, plačevati dac in davke in zraven tega pa še nadomestovati na nepošten način zmanjkane predmete. — Dolžnost vsakega, ki opazi tako zmanjkanje, je, da se storilca javno razkrinka in osramoti in se ga tudi ovadi, da radi takih nepoštenih gostov ne trpe drugi pošteni gostje. Imejte pa tudi sočutje do gostilničarjev, tem bolj, če vestno vodijo svojo obrt. Ne izrabljajte gostoljubnosti gostilničarjeve nikdar, tem manj pa v sedanjem času. Ta opomin velja onim, ki imajo predolge prste.

Vsi častniki in častniški aspiranti (enoletni prostovoljci)-invalidi, ki bivajo v območju Slovenije, so naprošeni, da v lastnem interesu sporoče nemudoma svoj naslov, čin in pridelitev v armadi, ter stopijo in način invalidnosti na naslov: Ivo Marinko, Ljubljana, sv. Florjana ulica 1.

„Pregled poštnih in brzojavnih pristojbin“ je ravnokar izšel v III. izdaji, ki vsebuje tudi najnovejše določbe glede inozemskih pristojbin potom telefonske takse vse v jako pregledni obliki sestavljeno in popolnoma zanesljivo izračunjeno. Naroča se pri vseh poštnih uradih v področju ljubljanskega ravnateljstva, ali pri izdajatelju, višjemu poštnemu oficijalu K. Tiefen-gruber pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani. Cena pregleda je 2 kroni.

Zvišanje zamenjalnine za poštne vrednostnice. Z veljavnostjo od 1. oktobra 1919 je morala poštna uprava zaradi visokih nabavnih cen za poštne vrednostnice zvišati zamenjevalno pristojbino za poštne vrednostnice od 1 na 6 vinarjev.

Kmetijska šola na Grmu proda eno telico in dva bikca za plemo.

Izgubil je dne 21. septembra 1919 — vozeč se s poštnim vozom Žužemberk-Straža — fino usnjato listnico, v kateri so bili 4 bankovci po 100 kron. Notri so bili še neki drugi papirji z imenom lastnika: Mihael Jenič, Lokomotivführer-Anwerter, Bos. Brod. Pošten najditelj se lepo naproša, da odda proti dobri nagradi na naslov: Mimi Jenič, Žužemberk št. 6.

Opozorjamo na današnje naznanilo stavbenika Pavla Brena med inserati.

Konjska tekma 19. oktobra 1919 v Ljubljani. Začetek ob 13. uri.

Komanda Dravske divizijske oblasti priredi konjsko tekmo v korist slovenskih invalidov in za bodoči stadion v Ljubljani. Pogoji:

I. Šolsko jahanje: za konje v zasebni lasti aktivnih in rezervnih častnikov, člane Slov. jah. kluba, Sokole in Orle. V koraku, trabu in galopu vse hoje, stranske hoje, parade in obrati, da se vidi, v koliki meri je konj izučen. Skok čez dve zapreki: šibje in tripple-barre. Klasificirala se bo razen izvežbe in sedeža jahača tudi pravilna jahalna oprema. Prvi dobitnik 1200 K in častna nagrada. Drugi dobitnik 800 K in častna nagrada. Izključeni so konji, ki so dobili prvi dobitnik pri konkurencah v šolskem jahanju že kdaj prej.

II. Tekma v skakanju: Odprta kakor pod točko I.) Lovski galop, 6 zaprek: zid, jarek, tripple-barre, stena, šibje z jarkom, bulfinch. Zapreke niso čez 1-20 m visoke in čez 3 m široke. Prvi dobitnik: 1000 K in častno darilo. Drugi dobitnik 600 K in častno darilo. Tretji dobitnik 400 kron in častno darilo. Izključeni so konji, ki so dobili prvi dobitnik pri tekmah v skakanju že kdaj prej.

III. Dirke: a) Prva steeplechase: za aktivne častnike na konjih v zasebni lasti aktivnih častnikov. Daljava ca 3800 m; 6 različnih ne čez 90 cm visokih, čvrstih in ne čez 3 m širokih zaprek. Za štiriletno in starejše konje. Težina: štiriletni 65 kg, petletni 70 kg, šestletni in starejši 72 in pol kilogr.; polnokrvni konji 5 kg več; zmagačci v javnih dirkah 3 kg več. Vpisnina do določenega roka 50 K, pozneje ali na startu 100 K. Prvi dobitnik 3000 K. Drugi dobitnik 1000 K. Tretji dobitnik častna nagrada. — b) Druga steeplechase: za rezervne častnike, člane Slov. jah. kluba, Sokole in Orle. Odprta za konje v zasebni lasti. Pogoji in dobitki kakor pod III. a) — c) Tretja steeplechase: za aktivno službeče podčastnike na službenih konjih. Daljava ca 3000 m, 6 različnih ne čez 90 cm visokih, čvrstih in ne čez 2 in pol metra širokih zaprek. Brez izenačenja težine in brez vpisnine. Prvi dobitnik 1000 K. Drugi dobitnik 500 K. Tretji dobitnik častna nagrada. — d) Kmečka dirka: za kmetovalce Slovenije. Jaha posestnik ali član njegove družine, po možnosti v narodni noši. Daljava 1600 m. Dve čvrsti zapreki, ne čez 60 cm visoki. Prvi dobitnik 1000 K in častno darilo. Drugi dobitnik 500 K in častno darilo. Tretji dobitnik častno darilo.

Prijava konj se izvrši najbolje osebno ali brzojavno konjskemu referatu Dravske divizijske oblasti do 8. oktobra. Eden in isti konj se sme prijaviti tudi za več konkuren. Vpisnino je treba plačati za vsako konkurenco posebe. Prijava obsega: 1.) ime in priimek lastnika konja; 2.) ime in priimek jahača; 3.) ime, barva, starost in spol konja; 4.) ali je konj polnokrven ali polukrven; 5.) ali je konj dobil kako javno dirko, kdaj in kje; 6.) za katero tekmo se konj prijavi. Denar za vpisnino se mora poslati istočasno s prijavnico.

Naznanilo.

Uglednemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril v KANDIJI št. 28 pri Novem mestu v hiši g. Receljna

sedlarsko obrt

ter se priporočujem za izdelovanje in popravila vozov in vseh drugih v to stroko spadajočih del. Potrudil se bom svoje cenjene naročnike v vsakem oziru zadovoljiti s točno in solidno postrežbo in kolikor mogoče z nizkimi cenami.

Odličnim spoštovanjem

Alojzij Grilc,
sedlar in tapetnik.

Oprema: Častniki v uniformi, Sokoli in Orli v kroju. Vsak jahač se mora sam pobrigati za predpisano obteženje svojega konja. — **Opomba:** 1.) Vsi častniki, kateri jahajo pri tekmah I in II, se zglasijo na predan tekme k predskušnji na svojih konjih ob 10. uri na letališču letalske eskadrile v Šiški. Kdor ne pride, je od tekme izključen. 2.) Rezervni častniki, ki aktivno ne služijo in nimajo lastnega konja, se smejo udeležiti tekme na službenih konjih. 3.) Hleve nakaže konjski referent. 4.) Za slučaj, da bi stalno deževalo, si pridrži komanda Dravske divizijske oblasti pravo, tekmo preložiti, kar se bo po časopisih pravočasno objavilo.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu, občinskim in župnijskim uradom vljudno naznanjam, da sem preselil svojo

tehnično pisarno
iz Črnomlja oziroma Gradaca
v Novo mesto, Glavni trg št. 94.

Priporočam se za vsa cenjena naročila za napravo načrtov in izpeljavo vseh vrst v to stroko spadajočih stavb, kakor: moderna gospodarska poslopja, železobetonske naprave, stropove, stopnjice, vodovode z vso hidravlično opremo po strokovni izpeljavi in primerni ceni.

Spoštovanjem

Pavel Bren,
mestni stavbenik - Novo mesto.

Razvedrilo.

Spoznala ga je. Gost: „Gospa, ali me še kaj poznate? Že več let nisem bil pri vas!“ — Gostilničarka: „Da, da, dobro se vas še spominjam, ko ste jedli na veliki petek pri nas salamô!“

Vnet natak. Gost izbira jedi iz jedilnega lista ter opazi, da se zraven stoječ natak nemirno obnaša z roko po svojem zadnjem delu telesa... Gost ga vpraša: „Ali imate zlato žilo?“ — Natak zbeži v kuhinjo in prihiiti ravnotako urno nazaj in odgovori: „Obžalujem, nič več!“

Strah. Mojster: „No, gospod pomočnik, ali se vam je pripetilo pri delu že kedaj kaj neprijetnega?“ — Pomočnik: „Ne, ne! Toda zakaj me to vprašate, gospod mojster?“ — Mojster: „Ker imate takšen strah pred delom!“

Ta je pravi! „Ivan, ali si našel Majerja, kateremu si nesel račun?“ — „Ne! V hiši stanuje slučajno več Majerjev in nobeden ni hotel biti naš dolžnik. Zadnji me je celo iz hiše vrgel!“ — „Pojdi še enkrat k zadnjemu, je ta pravi!“

Samooobsodba. Komi kliče na vse grlo vajuca. Šef: „Kaj vendar tako kričite, ali ste vi šef, ali sem jaz!“ — Komi: „Jaz nisem šef, gospod šef!“ — Šef: „Torej, če niste vi šef, kako si upate potem tuliti, kakor mesarski vol.“

Natančno. „Cenjena gospa! Naznanjam vam, da je vlažen tobak, katerega ste mi poslali nekoliko vlažnega, zares nekoliko preveč vlažen; nekoliko vlažen bi že smel biti, toda preveč vlažen je le prevlažen.“

Brzjavka. „Živinski trgovec Želodec Celje. Juter vsi prešiči na kolodvoru. Pridite tudi Vi. Jaz pridem zvečer, ker osebni vlak ne sprejme volov. Slaba kupčija. Živina v cenah poskočila. Preskrbite si jo pravočasno. Če potrebujete vole in kozle, mislite na me.“

Brezpotreben. Dijak A: „Kaj nimaš nobenega kovčka za obleko?“ — Dijak B: „Za mojo obleko? Kaj naj hodim nag v šolo!“

Poštna pristojbina za tu- in inozemski promet.

Vsa doseđanja naznanila v našem listu glede poštna pristojbine so neveljavna in nezanesljiva. Priobčujemo danes natančni seznam poštnih pristojbin, v kolikor so našemu ljudstvu najbolj potrebni. Opozarjamo posebno one, ki pišejo svojcem v Ameriko, da pravilno frankirajo pisma in dopisnice po današnjih predpisih, ker se sicer pisma ne odpošljejo, če nimajo dovolj znamk nalepljenih.

I.

Pisemske pristojbine za tuzemstvo, to je kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev:

- 1.) Navadna pisma — za vsakih 20 g oziroma del te teže 30 v. Teža neomejena.
- 2.) Za vsako dopisnico po 15 v.
- 3.) Za tiskovine za vsakih 50 g oziroma del te teže po 5 v, najmanj pa 10 vin. Teža do 2 kg.
- 4.) Za vzorce do 100 gramov 15 v, preko 100 do 200 gramov 30 v, preko 200 do 350 gramov 45 v.
- 5.) Za priporočanje plačati je razven omenjenih pristojbin še 60 v, za povratnico 60 v, za reklamacijo 60 v in za ekspresno dostavo 1 K. Ekspresno se dostavlja samo v ožjem dostavnem okraju namembnega kraja. Tedaj se v vasi izven namembnega kraja ekspresnih pošilk ne dostavlja po posebnem selu, ampak le z navadno pošto.

II.

V Avstrijsko republiko, Čehoslovaško in Rumunsko veljajo vse iste pristojbine, kakor v tuzemstvu pod I.

III.

Za vse drugo inozemstvo in tudi kraje, zasedene po antantinih četah, kakor Primorsko, Istro, Notranjsko, veljajo mednarodne pristojbine po kurzu 100:300. Iz tega sledi, da je za navadno pismo do 20 gramov v Ameriko, Italijo, Nemčijo, Švico, Poljsko, Francijo itd., plačati 75 v in ne 25 v (čez 20 g za vsakih 20 g ali del te teže 45 v več), za dopisnico 30 v, za tiskovino 15 v za vsakih 50 g, najmanj 75 v, za vzorce 15 v za 50 g, najmanj pa 30 v. Za priporočanje, povratnico, reklamacijo, plačati je še po 75 vin. in za ekspresno dostavo 1 K.

Vsak denarni promet z inozemstvom je prepovedan. Vsa pisma v inozemstvo morajo biti odprta in na vseh pošilkah mora biti natančen naslov odpošiljatelja.

Poštni promet z Bolgarijo, Madžarsko, boljševiško Rusijo, Turčijo in Ukrajino še ni odprt.

(Ti seznamki se dobijo tudi v tiskarni J. Krajec nasl. v Novem mestu komad po 10 vin. Po pošti se ne pošiljajo.)

Hranilnica in posojilnica

za Kandijo in okolico

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje

po čistih $2\frac{1}{2}\%$

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit in na vknjižbo

po 4%

RAZGLAS.

Na razna vprašanja radi nadaljnega odplačevanja za po nas ali po g. Val. Urbančiču v Ljubljani naročenih srečk sporočamo sledeče:

V Sloveniji bivajoči naročniki dobé pri nas poštne položnice ter naj jih zahtevajo. — Iz ostale Jugoslavije naj se denar do nadaljnega pošilja po nakaznicah na Češko in industrijsko banko v Ljubljani. — Iz zasedenega ozemlja in iz inozemstva naj se denar nakazuje po kakšni banki na Češko prumyslovo banko v Pragi s pripombo, da je vplačilo namenjeno „srečkovnemu oddelku“. Naročniki, ki so prenehali ali hočejo prenehati z nadaljnimi vplačili, naj radi izplačila odkupninskega zneska pošljejo prodajne listine in plačilna potrdila na naš naslov.

Srečkovno zastopstvo, Ljubljana.

Vsled nenadne preselitve

iz Novega mesta v Dalmacijo nam ni bilo možno se osebno posloviti od naših predragih znancev in prijateljev, kateri nam ostanejo v hvaležnem spominu in jim kličemo „Na zdar!“ — Drage volje pa sprejemamo naših znancev naročila za pristna dalmatinska vina in olivna olja po primerno nizkih cenah. — Z velespoštovanjem

Rodbina Morauc - Makarska, Dalmacija

Opr. št. E 105/19-6

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju Marije Pavlin, posestnice iz Gor. Gomile, zastopane po dr. Jožetu Globevniku, odvetniku v Novem mestu, bo dne 23. oktobra 1919 dopoldne ob 11. uri pri sodišču v izbi št. 31, na dražba zemljišča vl. št. 424 k. o. Polhovca, obstoječega iz hiše št. 10 v Praprečah in vrta s pritliklo vred, ki sestoji iz 3 obdelanih travov, 11 desk za postavitev svinjaka. — Nepremičnini, ki je prodati na dražbi, je določena vrednost na 1350 kron, pritlikli na 75 K. Najmanjši penudek znaša 1083 kron 34 v; pod tem zneskom se ne prodaje. — Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri sodišču v izbi št. 31, na podlagi med opravljenimi urami.

Okrajno sodišče Novo mesto odd. II.,
1. avgusta 1919.

Opr. št. E 114/19-6

Dražbeni oklic.

Na predlog zahtevajoče stranke Alojzije Hude, posestnice v Mirni peči, bo dne 23. oktobra 1919 dopoldne ob 11. uri pri tem sodišču v izbi št. 31, na podlagi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Mirna peč, vl. št. 624: Stayba za parni mlín in žago. Cenilna vrednost 4000 kron. Trije travniki. Cenilna vrednost 99 K 80 v. Skupaj 4099 K 80 v. Najmanjši ponudek 3329 K 87 v. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.

Okrajno sodišče v Novem mestu, odd. IV.,
dne 2. avgusta 1919.

Oglas.

Kupi se parna ali vozna žaga. Vsaka množina bukovih, hrastovih in mehkih drv.

Obvezne ponudbe poslati na družbo: „Impex“ v Ljubljani.

Dva majhna psička

amerikanske pasme, zelo huda čuvaja, ima na prodaj KOPER, Bršljin št. 12.

Popravila

starih klobukov iz filca, za moške in za dame, se sprejema v najfinjšo izvršitev pri Franciški Kleindienst, Kandija št. 93.

Gospodarska Zveza v Ljubljani

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih poljedelskih strojev po najnižjih cenah, kakor: reporeznice, drobilnih mlinov, plugov, slamoreznice, stiskalnice za grozdje, čistilnice (pajtelnov), mlatilnice, gepelnov, trijerjev, brzoparilnikov, gnojnih sesalk itd. — Za jesensko gnojenje ima na razpolago kostno moko.

Učenka

14 let stara, ki je dovršila vsaj četrti razred ljudske šole z dobrim uspehom, se sprejme v trgovino z mešaním blagom. Ponudbe na trdko: Avg. Kunc v Črnomlju.

I. SVETEC - Novo mesto

izdelovalnica kit

nasproti mestne hiše št. 94.

Kupuje mešane in rezane lase po najvišji dnevni ceni. V zalogi imam že izgotovljene lasne kite. Parfumerijo, mila vse vrste. Železa za kodrati lase itd. Ito, zobna krema. 1 tuba 6 kron. Vse po primernih cenah.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem odprl v Haiderjevi hiši v Novem mestu

mesarijo in prekajevalnico
(selharijo)

Dobila se bo vsak dan sveža svinjina in teletina, mast in slanina, suho svinjsko meso in pristne kranjske klobase. Ob gotovih dneh bom prodajal tudi na trgu na stojnici zraven rotovža.

Odličnim spoštovanjem se priporočujem v obilen obisk

Jos. Jelenc,
mesar in prekajalec.

VAJENEC

vsaj 14 let star, se sprejme za mesarsko obrt pri - Alojziju Mežnaršiču, Novo mesto.